

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Στοιχεία για τη δεκαετία του 2010»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΑΛΑΝΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Στοιχεία για τη δεκαετία του 2010

Δημιουργός

Ανδρέας Γαλανός

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Απρίλιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

Χρονική διάρκεια

Οκτώ (8) διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: Wiki

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προκειμένου να εφαρμόσει τη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να έχει συνολική γνώση του μυθιστορήματος του Θανάση Βαλτινού, τόσο για να διευθύνει αποτελεσματικά τη συζήτηση που αφορά στο έργο όσο και για να

επιλέξει τα κατάλληλα αποσπάσματα. Το ανά χείρας σενάριο προϋποθέτει έναν εκπαιδευτικό που δεν αντιμετωπίζει τη διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου ως μετάδοση πληροφοριών ή ως μια διαδικασία «ορθής» ανάγνωσής του, αλλά ως μια ανοιχτή και δυναμική διαδικασία συμπαραγωγής νοήματος στην οποία οι μαθητές έχουν ενεργό ρόλο.

Η εξοικείωση τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας διευκολύνει την ομαλή εφαρμογή του σεναρίου. Από άποψη τεχνικών γνώσεων ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές χρειάζεται να είναι εξοικειωμένοι με κάποιο περιβάλλον Wiki. Αν αυτό δεν συμβαίνει, καλό θα ήταν πριν από την εφαρμογή του σεναρίου να αφιερωθεί μια ώρα –ενδεχομένως σε συνεργασία με τον συνάδελφο της Πληροφορικής– για την απόκτηση των σχετικών δεξιοτήτων.

Δεδομένη, τέλος, θεωρείται η ύπαρξη αίθουσας πληροφορικής στο σχολείο, καθώς και η ευελιξία του ωρολόγιου προγράμματος ώστε να υπάρχει η δυνατότητα συνεχόμενου διδακτικού δώρου, όταν χρειάζεται.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο έχει στόχο, από τη μια, να φέρει σε επαφή τους μαθητές με ένα ιδιαίτερο έργο της νεοελληνικής λογοτεχνίας, τα *Στοιχεία για τη δεκαετία του '60* του Θανάση Βαλτινού και, από την άλλη, με αφορμή το συγκεκριμένο κείμενο να θέσει προβληματισμούς σχετικά με την ιστορικότητα των κειμενικών ειδών και των συμβάσεών τους.

Αρχικά, οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν στοιχεία για τη δεκαετία του 1960 και να κατασκευάσουν ένα κολάζ που να αναδεικνύει τα σημαντικότερα από αυτά. Η δραστηριότητα εξοπλίζει τους μαθητές με το απαραίτητο αναφορικό υλικό ώστε να μπορέσουν να διαβάσουν τα κείμενα που θα τους δοθούν και παράλληλα τους προτεοιμάζει για την ιδιαίτερη δομή του πεζογραφήματος: το κολάζ που καλούνται να δημιουργήσουν λειτουργεί ως ένα εικονικό ανάλογο της σύνθεσης κειμένων που επιχειρεί ο Βαλτινός στο πεζογράφημά του. Κατ' αυτόν τον τρόπο στήνονται γέφυρες που επιτρέπουν στα παιδιά να διαχειριστούν το παραξένισμα που προκαλεί το εν λόγω έργο και να επικοινωνήσουν με το κείμενο. Ακολούθως, οι ομάδες διαβάζουν επιλεγμένα αποσπάσματα του έργου και προσπαθούν να εντοπίσουν και να ονοματίσουν τα κειμενικά είδη που συναντάν και τα ζητήματα με τα οποία καταπιάνονται. Επιχειρούν, δηλαδή, με έναν τρόπο να αποσυναρμολογήσουν το κείμενο και να διακρίνουν μορφικές και θεματικές μονάδες. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με μια συζήτηση που αφορά στις ιδιαιτερότητες του έργου που παρατηρούν τα παιδιά και στον προβληματισμό σχετικά με τη λογοτεχνικότητά του, σε μια προσπάθεια να διερευνηθεί και, ει δυνατόν, να διευρυνθεί ο ορίζοντας προσδοκιών τους σχετικά με το ζήτημα.

Στη συνέχεια, οι ομάδες καλούνται να ονομάσουν κειμενικά είδη και θέματα που χαρακτηρίζουν την εποχή μας και να συζητήσουν τις διαφορές που παρατηρούν σε σχέση με τη δεκαετία του 1960. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα νέα κειμενικά είδη που προέκυψαν στα σύγχρονα ψηφιακά μέσα. Τους ζητείται κατόπιν να συνθέσουν τέτοια παραδείγματα κειμένων, προσέχοντας κάθε φορά να σεβαστούν τις συμβάσεις του είδους που επέλεξαν. Όλη αυτή η δραστηριότητα γίνεται σε ένα Wiki που μετατρέπεται τελικά σε ένα ψηφιακό ανάλογο του βιβλίου του Βαλτινού, μια συγκέντρωση κειμένων από διαφορετικά είδη και με διαφορετικά θέματα, που αναφέρεται όμως στη δεκαετία του 2010. Το σενάριο ολοκληρώνεται με τη συζήτηση σχετικά με την ίδια την συγγραφή των συγκεκριμένων κειμένων από τα παιδιά,

αναδεικνύοντας τα βασικά χαρακτηριστικά των κειμενικών ειδών της εποχής μας και επιχειρώντας τη σύνδεσή τους με τα σημερινά κοινωνικά συμφραζόμενα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το πεζογράφημα του Θανάση Βαλτινού *Στοιχεία για τη δεκαετία του '60* αποτελεί ένα ξεχωριστό κείμενο στο σώμα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Και μόνο το απλό ξεφύλλισμα του βιβλίου αρκεί για να καταλάβει κανείς ότι το έργο ανθίσταται με ποικίλους τρόπους στις συνήθειες μυθιστορηματικές συμβάσεις με τις οποίες είναι εξοικειωμένος ο μέσος αναγνώστης. Αποτελείται από ένα κολάζ δημόσιων και ιδιωτικών ντοκουμέντων που καταγράφουν και ζωντανεύουν ποικίλες πτυχές της δεκαετίας του 1960. Απουσιάζει η γραμμικότητα και η συνέχεια στην αφήγηση, ενώ στη θέση μιας κυρίαρχης αφηγηματικής φωνής συναντάμε έναν μεγάλο αριθμό φωνών και οπτικών που διεκδικούν ένα μικρό σε έκταση κάθε φορά τμήμα του έργου. Παρόλα αυτά ο υπότιτλος «μυθιστόρημα» επιμένει στον σχετικό ειδολογικό χαρακτηρισμό του έργου. Υπό αυτή την έννοια το κείμενο θέτει πολλά και ενδιαφέροντα ζητήματα κυρίως όσον αφορά την έννοια της λογοτεχνικότητας, καθώς προκαλεί ποικιλοτρόπως και επιχειρεί να μετακινήσει τον ορίζοντα προσδοκιών του αναγνώστη.

Η ιδιότυπη σύνθεση του μυθιστορήματος που αποτελείται από ένα ετερόκλητο σύνολο δημόσιων και ιδιωτικών ντοκουμέντων αποτελεί ιδανική αφορμή, τουλάχιστον στο πλαίσιο της σχολικής τάξης, για μια συζήτηση σχετικά με την ιστορικότητα των κειμενικών ειδών και τη σχέση τους με τα κοινωνικά συμφραζόμενα μιας εποχής. «Τα κειμενικά είδη περιέχουν μορφές και έννοιες οι οποίες απορρέουν και εγγράφουν τις λειτουργίες, τους σκοπούς και τα νοήματα κοινωνικών περιστάσεων. Αποτελούν έτσι ενός είδους δείκτη και κατάλογο του συνόλου των κοινωνικών περιστάσεων μιας κοινότητας σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή» ([Μητσικοπούλου 2000](#)). Αν τα κειμενικά είδη που επιλέγει ο Βαλτινός για το μυθιστόρημά του αναδεικνύουν τη φυσιογνωμία, τον χαρακτήρα και την ιδεολογία

της εποχής του 1960, μπορούμε να αναρωτηθούμε αντιστοίχως για τα δεσπόζοντα κειμενικά είδη της εποχής μας και τη σχέση τους με τα σημερινή πραγματικότητα.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Να γνωρίσουν βασικά στοιχεία της δεκαετίας του 1960 και να τα συγκρίνουν με τη σημερινή εποχή.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι κάθε εποχή χαρακτηρίζεται από διαφορετικά κειμενικά είδη.
- Να συνδυάσουν τα δεσπόζοντα κειμενικά είδη με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα κάθε εποχής (για παράδειγμα τη σχέση των νέων κειμενικών ειδών με τη ψηφιακή πραγματικότητα της εποχής μας).

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

- Να γνωρίσουν ένα ιδιαίτερο έργο της νεοελληνικής λογοτεχνίας, τα *Στοιχεία για τη δεκαετία του '60* του Θανάση Βαλτινού.
- Να κατανοήσουν την ιδιαίτερη δομή του συγκεκριμένου κειμένου.
- Να προβληματιστούν σχετικά με τη λογοτεχνικότητα του εν λόγω κειμένου.

Γραμματισμοί

- Να παρατηρούν τις διαφορετικές συμβάσεις που χαρακτηρίζουν ένα κειμενικό είδος.
- Να παράγουν κείμενα σεβόμενοι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους στο οποίο ανήκουν.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές που χρησιμοποιούνται στο ανά χείρας σενάριο είναι κατά βάση η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και η κατευθυνόμενη από τον εκπαιδευτικό συζήτηση.

Η συνεργασία των μαθητών σε ομάδες από τη μια λύνει το ζήτημα της έλλειψης ικανού αριθμού Η/Υ στα εργαστήρια πληροφορικής των σχολείων και από την άλλη

στηρίζεται στην πεποίθηση ότι μέσω της αλληλεπίδρασης και της σύμπραξης οι μαθητές οδηγούνται με πιο ουσιαστικό και γόνιμο τρόπο στη γνώση και την απόκτηση δεξιοτήτων. Πέρα από αυτά, καλλιεργείται η δεξιότητα της συνεργασίας και της αυτενέργειας, καθώς η κάθε ομάδα ακολουθεί τη δική της διαδρομή και συνθέτει τα δικά της κείμενα. Στο συγκεκριμένο σενάριο η από κοινού συγγραφή στο Wiki των κειμένων που θα αποτελέσουν τα «Στοιχεία για τη δεκαετία του 2010» έρχεται να αναδείξει τη συνεργατική γραφή ως ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της σύγχρονης ψηφιακής πραγματικότητας. Εξυπακούεται πως οι ομάδες εργάζονται και δημιουργούν υπό την καθοδήγηση και τον συντονισμό του εκπαιδευτικού, ο οποίος παρεμβαίνει είτε για να ελέγξει αν οι δραστηριότητες υλοποιούνται προς τη σωστή κατεύθυνση είτε για να δώσει οδηγίες και να επιλύσει απορίες, όταν προκύπτουν προσκόμματα και δυσκολίες.

Η κατευθυνόμενη συζήτηση επιλέγεται στα σημεία που παρουσιάζουν κάποια ιδιαίτερη δυσκολία, για παράδειγμα τον προβληματισμό σχετικά με τη λογοτεχνικότητα του κειμένου του Βαλτινού. Είναι κρίσιμο οι συγκεκριμένες συζητήσεις να μην εκληφθούν ως προσπάθειες του εκπαιδευτικού να μεταδώσει τις σωστές πληροφορίες στους μαθητές, αλλά ως αφορμές για προβληματισμό πάνω στο συγκεκριμένο θέμα, στον βαθμό που το επιτρέπει η ηλικία και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών. Στόχος δεν είναι να οδηγηθεί η τάξη σε ένα ολοκληρωμένο και οριστικό συμπέρασμα, αλλά να τεθούν τα ερωτήματα και να παραμείνουν ενδεχομένως ανοιχτά προς διερεύνηση στο μέλλον.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η ιδέα για μια διδακτική πρόταση που στρέφεται προς αυτή την κατεύθυνση προέκυψε από την αίσθηση ότι η συνήθης διδασκαλία των αποσπασμάτων από τα *Στοιχεία για τη δεκαετία του '60* που περιλαμβάνει το σχολικό εγχειρίδιο συχνά αδικεί το έργο από το οποίο ανθολογούνται και δεν δίνει στους μαθητές ούτε την παραμικρή ιδέα για την ιδιαίτερη σύνθεσή του. Σε αυτό εν μέρει ευθύνεται η συμπερίληψή τους

στη θεματική ενότητα τη σχετική με την ξενιτιά και τη μετανάστευση, η οποία επιβάλλει μια διδακτική προσέγγιση των δύο αποσπασμάτων υπό αυτό το πρίσμα. Η παρούσα διδακτική πρόταση στρέφεται περισσότερο σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με την ιδιαιτερότητα της δομής και της σύνθεσης του έργου του Βαλτινού και την εξοικείωση των μαθητών με τέτοια ιδιότυπα κείμενα που υπονομεύουν τις παραδοσιακές αφηγηματικές συμβάσεις.

Η ιδιοτυπία της σύνθεσης του μυθιστορήματος του Βαλτινού με την ποικιλία των κειμενικών ειδών που περιλαμβάνει έδωσε την ιδέα να στραφεί η διδασκαλία και προς την κατεύθυνση της διερεύνησης των διαφορών ανάμεσα στα δεσπόζοντα κειμενικά είδη του τότε και του σήμερα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Στο σχολικό εγχειρίδιο της Β΄ Γυμνασίου ανθολογούνται δύο αποσπάσματα από τα *Στοιχεία για τη δεκαετία του '60* του Θανάση Βαλτινού («Δύο γράμματα της Χαράς») στην ενότητα «Η αποδημία • Ο καημός της ξενιτιάς • Ο ελληνισμός έξω από τα σύνορα • Τα μικρασιατικά • Οι πρόσφυγες».

Επίσης, η επικοινωνιακή προσέγγιση της γλωσσικής διδασκαλίας έχει αναδείξει τα τελευταία χρόνια τα κειμενικά είδη και τις συμβάσεις τους σε κεντρικό ζητούμενο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας τόσο στο Γυμνάσιο όσο και στο Λύκειο. Διαβάζουμε, για παράδειγμα, στα βιβλία του Εκπαιδευτικού στο διδακτικό πακέτο για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο: «Κέντρο της γλωσσικής διδασκαλίας είναι το κείμενο με τις πολλές και ποικίλες μορφές του (κειμενικά είδη), τις οποίες συναντά ή θα συναντήσει ο μαθητής στο άμεσο ή ευρύτερο περιβάλλον του» (*Νεοελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, σ. 7*).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στην πρώτη φάση του σεναρίου αξιοποιούνται το διαδίκτυο και το ψηφιακό σχολικό εγχειρίδιο της Ιστορίας της Γ΄ Γυμνασίου ως πηγές άντλησης πληροφοριών για τη δεκαετία του 1960. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η χρήση των ΤΠΕ μπορεί να

παρακαμφθεί και να αξιοποιηθούν φωτοτυπίες και έντυπα, χωρίς να αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του σεναρίου.

Η ουσιαστικότερη και γονιμότερη χρήση των ΤΠΕ γίνεται στην τρίτη φάση του σεναρίου, όταν οι μαθητές, εργαζόμενοι στο Wiki που έχει δημιουργηθεί για τις ανάγκες του σεναρίου, καλούνται να προβούν σε μια σύνθεση χαρακτηριστικών κειμένων του 2010, ανάλογη του κειμένου του Βαλτινού. Σε αυτήν την περίπτωση η αναζήτηση και αξιοποίηση παραδειγμάτων από ψηφιακά κείμενα ποικίλων ειδών (tweets, αναρτήσεις σε ιστολόγια ή στο facebook, e-mails, άρθρο της Wikipedia κλπ.) είναι κομβικής σημασίας για την συνειδητοποίηση των αλλαγών που έχει επιφέρει η ψηφιακή πραγματικότητα στη δομή και τη σύνθεση των κειμένων σήμερα. Η χρησιμοποίηση έντυπων αποσπασμάτων δε θα επέτρεπε να φανεί η πολυμεσικότητα και η διαδραστικότητα που χαρακτηρίζει συχνά τέτοια κείμενα και θα στερούσε το ψηφιακό περιεχόμενο, που παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην επαφή μας με τέτοια κείμενα στην οθόνη του υπολογιστή.

Άλλωστε αυτό εξυπηρετεί και η χρήση του Wiki. Το Wiki ανήκοντας στα εργαλεία που μας προσέφερε το Web2.0 βοηθάει στο να αναδειχθεί η συνεργατικότητα σε ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της κειμενικής συγγραφής σήμερα. Επίσης, προσφέρεται για να σχολιαστεί η δυνατότητα που παρέχει σήμερα το διαδίκτυο στον καθένα να δημοσιεύει τις απόψεις και τα κείμενά του.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β' Γυμνασίου:

Θανάσης Βαλτινός, [«Δύο γράμματα της Χαράς»](#)

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Θανάσης Βαλτινός, *Στοιχεία για τη δεκαετία του '60*. Αθήνα: Άγρα, 1992.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Όλο το σενάριο πραγματοποιείται στην αίθουσα πληροφορικής του σχολείου με την τάξη χωρισμένη σε ομάδες. Ο αριθμός των ομάδων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών του τμήματος και τον αριθμό των διαθέσιμων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Α' φάση

1^η -2^η ώρα (Γνωρίζοντας τη δεκαετία του 1960)

Ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει στους μαθητές ότι θα ασχοληθούν με το βιβλίο του Θανάση Βαλτινού *Στοιχεία για τη δεκαετία του '60*. Στη συνέχεια τους ρωτάει τι γνωρίζουν για τη συγκεκριμένη δεκαετία. Η πιθανότητα είναι ότι τα παιδιά θα είναι ελάχιστα εξοικειωμένα με την εποχή, οπότε παροτρύνονται να αναζητήσουν σχετικά στοιχεία και να φτιάξουν έναν εννοιολογικό χάρτη, χρησιμοποιώντας ένα λογισμικό δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών. Προκειμένου να συγκεντρώσουν τα στοιχεία, παραπέμπονται στα αντίστοιχα κεφάλαια του σχολικού εγχειριδίου της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου (ενότητες [54](#) και [55](#)), καθώς και σε ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο. Τους ζητάμε να εστιάσουν την αναζήτησή τους κυρίως σε ζητήματα σχετικά με την Ελλάδα, και να μην επιμείνουν μόνο σε πολιτικά γεγονότα, αλλά να επεκταθούν και σε κοινωνικά, πολιτιστικά, αθλητικά θέματα. Στόχος είναι η εξοικείωσή τους με τη δεκαετία του 1960 και η προετοιμασία για την είσοδό τους στο βιβλίο του Βαλτινού. Όση ώρα οι ομάδες δουλεύουν μπορούν να ακούγονται ως μουσική επένδυση τραγούδια του '60. Το δίωρο μπορεί να πραγματοποιηθεί και στην αίθουσα διδασκαλίας με την τάξη σε ολομέλεια. Σε αυτή την περίπτωση στα παιδιά μοιράζονται φωτοτυπημένα τα σχετικά αποσπάσματα από το βιβλίο της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου και ο εννοιολογικός χάρτης σχεδιάζεται από τον εκπαιδευτικό με τον καθοδήγηση των παιδιών είτε στον απλό πίνακα είτε στον διαδραστικό..

Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να δημιουργήσει για την επόμενη φορά ένα κολάζ για τη δεκαετία του 1960. Τους ζητείται να επιλέξουν όποια από τα στοιχεία που

συγκεντρώθηκαν και συζητήθηκαν θεωρούν χαρακτηριστικότερα της δεκαετίας εκείνης και να τα περιλάβουν στο δημιούργημά τους. Το κολάζ καλό είναι να γίνει με χειροτεχνία και όχι ψηφιακά, ώστε να προσιδιάζει στην εποχή με την οποία καταπιάνεται.

Β' φάση

3^η-4^η ώρα (Αποσυναρμολογώντας τα Στοιχεία για τη δεκαετία του '60)

Το δίωρο αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί στην αίθουσα διδασκαλίας του τμήματος. Οι ομάδες παρουσιάζουν σύντομα τα κολάζ τους. Επισημαίνονται ομοιότητες και διαφορές στις επιλογές τους. Στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τους μαθητές ότι ένα αντίστοιχο «κολάζ» για τη δεκαετία του 1960 έφτιαξε και ο συγγραφέας Θανάσης Βαλτινός, χρησιμοποιώντας όμως αντί για φωτογραφίες πραγματικά και επινοημένα κείμενα της εποχής. Η όλη αυτή δραστηριότητα έχει ως στόχο, μέσω της αναλογίας με το κολάζ, να κάνει αισθητό στα παιδιά τον τρόπο δουλειάς του Βαλτινού και να εξομαλύνει έτσι την είσοδό τους στο κείμενο, προλαβαίνοντας κατά κάποιο τρόπο το παραξένισμα που μπορεί να τους προκαλέσει.

Οι μαθητές παίρνουν στα χέρια τους το βιβλίο και το ξεφυλλίζουν προκειμένου να διαπιστώσουν την ιδιαίτερη δομή του. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός μοιράζει μια σειρά από επιλεγμένα αποσπάσματα στις ομάδες. Καλό θα ήταν να δοθούν σε όλες τις ομάδες τα ίδια αποσπάσματα προκειμένου να μπορούν όλοι να παρακολουθήσουν τη συζήτηση που θα ακολουθήσει. Ανάμεσα σε αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και τα δύο αποσπάσματα που περιλαμβάνονται στο σχολικό εγχειρίδιο («Δυο γράμματα της Χαράς»). Καλό είναι να ληφθεί μέριμνα ώστε τα αποσπάσματα να αντιπροσωπεύουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ποικιλία τόσο από τα κειμενικά είδη όσο και από τα θέματα που καλύπτονται στο βιβλίο. Καθώς διαβάζουν τα αποσπάσματα οι ομάδες καλούνται να συμπληρώσουν έναν πίνακα στον οποίο καταγράφουν τα κειμενικά είδη που συναντούν και τα θέματα που πραγματεύονται. Εντοπίζουν, επίσης, γλωσσικές ιδιαιτερότητες (δημοτική, καθαρεύουσα, ιδιοματισμοί, ξένες λέξεις). Με αυτόν τον τρόπο το κείμενο αναλύεται σε μορφικές

και θεματικές μονάδες και οι μαθητές το αποσυναρμολογούν για να δουν το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένο. Η δραστηριότητα αυτή έχει διπλό στόχο: από τη μια επιτρέπει στα παιδιά να αποκωδικοποιήσουν τη δομή του πεζογραφήματος του Βαλτινού και από την άλλη προετοιμάζει μέσω του σκελετού που δημιουργείται τις δικές τους δημιουργικές απόπειρες σχετικά με τη σημερινή δεκαετία.

Όταν οι ομάδες ολοκληρώσουν τον πίνακα, ακολουθεί η συζήτηση στην ολομέλεια, κατευθυνόμενη από τον εκπαιδευτικό. Αρχικά, τίθενται ερωτήματα σχετικά με τη λογοτεχνική ιδιαιτερότητα του κειμένου: ποιες διαφορές εντοπίζουν σε σχέση με τα πεζά λογοτεχνικά κείμενα που έχουν διαβάσει μέχρι στιγμής; Θα το χαρακτήριζαν λογοτεχνικό κείμενο ή όχι; Αν ναι, τι είναι αυτό που το κάνει λογοτεχνικό, αν όχι, το του λείπει; Πώς τους φαίνεται ο χαρακτηρισμός του ως «μυθιστόρημα» που συναντάμε κάτω από τον τίτλο του κειμένου; Οι ερωτήσεις αυτές αποσκοπούν στο να αναγνωρίσουν οι μαθητές τις ιδιαιτερότητες του κειμένου και να προβληματιστούν σχετικά με τη λογοτεχνικότητά του. Χρειάζεται προσοχή από την πλευρά του εκπαιδευτικού να μην επιβάλλει μια συγκεκριμένη σωστή απάντηση σε αυτές τις ερωτήσεις, αλλά περισσότερο να ανοίξει μια σχετική συζήτηση και να επιτρέψει στους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις και τις τυχόν ενστάσεις τους. Και μόνο η ίδια η συζήτηση μπορεί να αποτελέσει μια βάση προβληματισμού που θα επιτρέψει σταδιακά στους μαθητές να επανεξετάσουν τις απόψεις τους περί λογοτεχνικότητας και να μεταβάλλουν ίσως έστω και λίγο τον ορίζοντα προσδοκιών τους.

Σε δεύτερη φάση ο εκπαιδευτικός στρέφει τη συζήτηση στις προθέσεις του κειμένου. Τι εξυπηρετεί αυτή η συμπερίληψη των διαφορετικών μεταξύ τους κειμένων; Πού δίνεται η έμφαση, στο δημόσιο ή στο ιδιωτικό; Πόσο ζωντανή είναι η εικόνα της εποχής που προκύπτει; Ποια θέματα θα περιμένατε να δείτε και λείπουν; Πόσες διαφορετικές φωνές αναγνωρίζετε στα αποσπάσματα που σας δόθηκαν; Πόσες είναι γυναικείες και πόσες αντρικές; Για ποια πράγματα μιλάν οι άντρες και για ποια οι γυναίκες; Τα ερωτήματα αυτά επιχειρούν να υποψιάσουν τους μαθητές για τον

κατασκευασμένο χαρακτήρα του βιβλίου και να τους προβληματίσουν σχετικά με την οπτική που υιοθετείται απέναντι στην συγκεκριμένη εποχή, με την ανάγνωση και την αναπαράσταση της δεκαετίας του 1960 από τον Βαλτινό. Εννοείται πως το μικρό της ηλικίας των μαθητών δεν επιτρέπει μεγάλη εμβάθυνση ούτε σύνθετες αναλύσεις. Το ζητούμενο είναι έστω και αδρά ή απλουστευτικά να δημιουργηθεί ο σπόρος ενός προβληματισμού προς αυτή την κατεύθυνση.

Για την επόμενη φορά κάθε ομάδα αναλαμβάνει να κατασκευάσει έναν αντίστοιχο κατάλογο για τη σημερινή δεκαετία, στον οποίο θα περιλαμβάνει τις κατηγορίες των κειμενικών ειδών που θεωρεί ότι είναι χαρακτηριστικές της εποχής μας (π.χ. μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αναρτήσεις σε ιστολόγια, διαφημιστικά μηνύματα, άρθρα από lifestyle περιοδικά, SMS, tweets κλπ.) και τα θέματα που απασχολούν τη σημερινή πραγματικότητα (π.χ. οικονομική κρίση, μετανάστευση, τηλεόραση, υπολογιστές κλπ.).

Γ' φάση

5^η-6^η ώρα (Συνθέτοντας τα Στοιχεία για τη δεκαετία του 2010)

Οι ομάδες παρουσιάζουν τους καταλόγους τους. Επισημαίνονται ομοιότητες και συζητούνται οι επιλογές κάθε ομάδας. Κατά πόσο θεωρούνται χαρακτηριστικές της εποχής μας; Συζητούνται οι συγκλίσεις και οι αποκλίσεις με τη δεκαετία του 1960. Για παράδειγμα επισημαίνεται η ομοιότητα όσον αφορά την φυγή μεγάλου αριθμού Ελλήνων στο εξωτερικό προς αναζήτηση καλύτερης τύχης. Η συζήτηση επικεντρώνεται επίσης στα κειμενικά είδη που κυριαρχούν στην δική μας εποχή. Ποια από τα είδη που εμφανίζονται στο βιβλίο του Βαλτινού συναντάμε και σήμερα; Ποια έχουν αλλάξει; Ποια έχουν εξαφανιστεί εντελώς; Ποια καινούρια κειμενικά είδη έχει δημιουργήσει η σύγχρονη ψηφιακή πραγματικότητα; Υπάρχουν σήμερα κειμενικά είδη συνδεδεμένα πιο πολύ με ένα από τα δύο φύλα ή όχι;

Στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει στους μαθητές ότι θα επιχειρήσουν να συνθέσουν τα «Στοιχεία για τη δεκαετία του 2010», δηλαδή ένα ανάλογο μωσαϊκό κειμένων από διάφορα κειμενικά είδη που να αντικατοπτρίζουν κατά την άποψή τους

τη σημερινή μας εποχή. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να συνθέσει 2-3 σύντομα κείμενα. Για κάθε ένα από αυτά πρέπει να επιλέξει από όσα συζητήθηκαν το κειμενικό είδος στο οποίο θα ανήκει και το θέμα με το οποίο θα καταπιάνεται. Οι οδηγίες που δίνονται στους μαθητές είναι ότι για κάθε κειμενικό είδος που επιλέγουν, θα πρέπει να φροντίσουν να σεβαστούν τις ιδιαίτερες συμβάσεις του όσον αφορά τη μορφή του, τη δομή του, τις γλωσσικές και υφολογικές ιδιαιτερότητες (αργκό, ξένες λέξεις, μακροπερίοδος λόγος, παρατακτική ή υποτακτική σύνδεση, greeklish, χρήση ελλειπτικών προτάσεων κ.ά.). Εννοείται ότι αναμένεται το θέμα του κειμένου να είναι ένα από τα θέματα που συνήθως εμφανίζονται σε τέτοιου είδους κείμενα. Σε περίπτωση που δεν είναι πολύ εξοικειωμένοι με αυτές τις συμβάσεις, καλούνται να αναζητήσουν ανάλογα παραδείγματα, για να τα μελετήσουν. Τα παραδείγματα αυτά μπορούν να τα αναζητήσουν σε μια μηχανή αναζήτησης στο διαδίκτυο ή και να τα αντλήσουν από την καθημερινότητά τους (π.χ. SMS από τα κινητά τους, πραγματικά e-mail που έχουν αποστείλει ή τους έχουν αποσταλεί, αναρτήσεις από το Facebook, σε περίπτωση που διαθέτουν λογαριασμό κλπ.)

Κάθε ομάδα συνθέτει κάθε κείμενό της σε χωριστή σελίδα του Wiki που έχει δημιουργηθεί ειδικά για αυτόν τον σκοπό. Μπορούν να προσθέσουν, αν το επιθυμούν, και αυθεντικό υλικό από πραγματικά κείμενα που εντόπισαν και θεωρούν ότι είναι χαρακτηριστικά της εποχής μας. Με τον τρόπο αυτό το Wiki θα μετατραπεί σε ένα ψηφιακό ανάλογο του βιβλίου του Βαλτινού, αυτή τη φορά όμως για τη δεκαετία του 2010.

Οι στόχοι αυτής της δραστηριότητας είναι πολλαπλοί: Αρχικά, μέσα από τη δημιουργία αυτού του ψηφιακού ανάλογου έρχονται ακόμα πιο κοντά στον τρόπο εργασίας του Θανάση Βαλτινού. Πρόκειται για ένα είδος προσομοίωσης του εργαστηρίου του συγγραφέα, που επιτρέπει να δημιουργηθούν περισσότερες δίοδοι επικοινωνίας των μαθητών με αυτό το «διαφορετικό» λογοτεχνικό κείμενο. Ο καλύτερος τρόπος για να εξοικειωθούν με κάτι καινούριο, είναι να το να δημιουργήσουν κάτι ανάλογο οι ίδιοι. Παράλληλα, η δραστηριότητα αυτή αποτελεί

μια πολύ καλή ευκαιρία να ασχοληθούν οι μαθητές με τις ιδιαιτερότητες των σύγχρονων κειμενικών ειδών, όπως αυτά που δημιούργησε η ψηφιακή πραγματικότητα. Έτσι, αποκτούν περισσότερη συναίσθηση της ιστορικότητας κάθε κειμενικού είδους και των συμβάσεων που το χαρακτηρίζουν. Συνειδητοποιούν, δηλαδή, ότι τα κειμενικά είδη δεν είναι άχρονες κατηγορίες που μένουν αναλλοίωτες στον χρόνο, αλλά κατασκευές που καθορίζονται από την ιστορική στιγμή στην οποία συντίθενται και υπόκεινται σε αλλαγές και μεταμορφώσεις στο πέρασμα του χρόνου. Βλέπουν, επίσης, ότι κάθε εποχή χαρακτηρίζεται από διαφορετικές επιλογές και διαφορετικές δεσπόζουσες όσον αφορά το είδος των κειμένων που παράγονται, γεγονός που συνδέεται με τις διαφορετικές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά.

Σε περίπτωση που κάποιες ομάδες δεν προφτάσουν να συνθέσουν όσα τους ζητήθηκαν, ολοκληρώνουν τη δραστηριότητα από το σπίτι.

7^η-8^η ώρα (Εξάγοντας συμπεράσματα)

Κάθε ομάδα περιηγείται στις σελίδες και τα κείμενα των άλλων ομάδων και σχολιάζει στον ειδικό χώρο που προβλέπει κάθε σελίδα. Η οδηγία που τους δίνεται είναι τα σχόλιά τους να κινούνται προς δύο κατευθύνσεις: α) κατά πόσο οι επιλογές των κειμενικών ειδών και των θεμάτων είναι όντως πετυχημένες σε σχέση με την εποχή μας και β) πόσο τα κείμενα που συντέθηκαν σέβονται τις συμβάσεις του κάθε κειμενικού είδους όσον αφορά τη μορφή, τη δομή, το ύφος· αν αυτό δεν συμβαίνει, ποιες αλλαγές θα έπρεπε να γίνουν. Στη δραστηριότητα αυτή αφιερώνεται η μία από τις δύο ώρες του δίωρου.

Κατά τη δεύτερη ώρα επιχειρείται μια συζήτηση κατευθυνόμενη από τον εκπαιδευτικό με στόχο τον συνολικό σχολιασμό των «Στοιχείων για τη δεκαετία του 2010» που δημιούργησε η τάξη. Επιχειρείται μια σύντομη χαρτογράφηση των βασικών χαρακτηριστικών των κειμενικών ειδών της εποχής μας. Στόχος δεν είναι τόσο να γίνει μια εξαντλητική καταγραφή, όσο να αναδειχθούν κάποια βασικά σημεία που διαφοροποιούν το σήμερα από το παρελθόν. Προκειμένου η συζήτηση

αυτή να είναι οργανωμένη και να κωδικοποιηθούν με έναν τρόπο τα συμπεράσματά της επιχειρείται η δημιουργία ενός εννοιολογικού χάρτη (είτε στον συμβατικό πίνακα είτε στον διαδραστικό) με τα χαρακτηριστικά που θα αναφερθούν.

Για παράδειγμα, ένα ζήτημα που μπορεί να σχολιαστεί είναι η πολύ πιο έντονη παρουσία της πολυτροπικότητας και της πολυμεσικότητας στην εποχή μας. Συζητείται αν η απουσία αυτών των χαρακτηριστικών από τα κείμενα του βιβλίου του Βαλτινού έχει να κάνει με τις συμβάσεις των έντυπων λογοτεχνικών κειμένων ή/και αν σχετίζεται με την σαφώς πιο περιορισμένη παρουσία της πολυτροπικότητας στα έντυπα της εποχής εκείνης και την απουσία του διαδικτύου. Άλλο χαρακτηριστικό που μπορεί να σχολιαστεί είναι η διαφορά στην ποικιλία των γλωσσικών κωδίκων. Τη δεκαετία του 1960 οι γλωσσικές επιλογές, όπως αναδεικνύονται από τα κείμενα του πεζογραφήματος του Βαλτινού, σχετίζονται κυρίως με τη διάσταση δημοτικής-καθαρεύουσας, ενώ στην εποχή μας αναδεικνύονται καινούρια ζητήματα (greeklish, συντομογραφίες, emoticons, ξένες λέξεις).

Ένα κομμάτι της συζήτησης θα πρέπει να αφιερωθεί στον σχολιασμό της διαδικασίας της συγγραφής των κειμένων από τους ίδιους τους μαθητές και στη χρήση του Wiki. Είναι σημαντικό να σχολιαστούν οι νέες δυνατότητες που προσφέρουν τα εργαλεία Web 2.0 σήμερα. Να επισημανθεί η συνεργατικότητα, την οποία εφάρμοσαν οι ίδιοι στην πράξη, και η δυνατότητα δημοσίευσης που έχει ο καθένας σήμερα ως καινούρια χαρακτηριστικά της εποχής μας, που αλλάζουν αρκετά το τοπίο. Εδώ χωράει ίσως και ένα ερώτημα σχετικά με την κυριαρχία του δημόσιου ή του ιδιωτικού στην εποχή μας και μια σύγκριση με την αντίστοιχη πραγματικότητα του '60 όπως προκύπτει από τα κείμενα του Βαλτινού. Δεν πρέπει να αγνοηθεί κατά τη συζήτηση η ευκολία στη διόρθωση και μορφοποίηση των κειμένων που παρέχουν τα ψηφιακά μέσα, χρήση της οποίας έχουν κάνει και οι μαθητές κατά τη διαδικασία σύνθεσης των κειμένων τους. Εδώ θα μπορούσε να σχολιαστεί επίσης η δυνατότητα επικόλλησης-αντιγραφής με όλα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που

παρουσιάζει. Τέλος, θα μπορούσε να γίνει αναφορά στη δυνατότητα σχολιασμού των κειμένων του διαδικτύου σε ιστολόγια, Wikis, κλπ. και τις συνακόλουθες δυνατότητες επικοινωνίας που ανοίγονται και που δεν υπήρχαν στο παρελθόν. Άλλωστε, οι ίδιοι οι μαθητές κλήθηκαν μόλις την προηγούμενη ώρα να σχολιάσουν τα κείμενα των συμμαθητών τους στον ειδικό χώρο που προβλέπει το Wiki.

Η έκταση της συζήτησης και ο βαθμός καθοδήγησης του εκπαιδευτικού εξαρτώνται από τη συμμετοχή και την ανταπόκριση των μαθητών. Είναι σημαντικό όμως η συζήτηση να κλείσει με ένα ερώτημα που να συνδέει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά που καταγράφηκαν με τα συμφραζόμενα της εποχής μας. Τι σημαίνουν όλα αυτά για την κοινωνία στη οποία ζούμε; Πόσο έχει αλλάξει ο δικός μας ρόλος ως συγγραφέων κειμένων; Πόσο περισσότεροι άνθρωποι δημοσιεύουν κάθε είδους κείμενα στις μέρες μας; Εξακολουθούν να υπάρχουν θέματα ή κειμενικά είδη συνδεδεμένα κυρίως με ένα από τα δύο φύλα; Τι σημαίνει αυτό για τη δημοκρατικότητα μιας κοινωνίας; Πόσο χαώδης μπορεί να είναι από την άλλη η αναζήτηση της πληροφορίας στις μέρες μας; Πόσο έχουν μεταβληθεί οι έννοιες του ιδιωτικού και του δημοσίου σε σχέση με το παρελθόν; Τα ερωτήματα αυτά είναι ενδεικτικά και ο στόχος δεν είναι καλυφθούν όλα. Άλλωστε, οι μαθητές της Β΄ Γυμνασίου είναι ακόμα αρκετά μικροί ώστε να μπορούν αν κατανοήσουν πλήρως και να απαντήσουν σε αυτά τα ερωτήματα. Είναι όμως χρήσιμο να τεθούν κάποια από αυτά έστω και σε απλουστευμένη μορφή ήδη από την πρώιμη αυτή ηλικία και ας μείνουν ανοιχτά προς απάντηση για τα επόμενα μαθητικά (και όχι μόνο) χρόνια.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

—

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Για την εξοικείωση των μαθητών με τη δεκαετία του 1960 θα μπορούσε να αξιοποιηθεί το περιβάλλον [της χρονογραμμής Ιστορία και Νεοελληνική Λογοτεχνία](#)

από τις [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα](#). Θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν διαφορετικά αποσπάσματα από το βιβλίο του Βαλτινού.

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για ένα διαθεματικό σενάριο σχετικό με τη δεκαετία του 1960, συνδυάζοντας τα μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ή/και της Νεοελληνικής Γλώσσας με το μάθημα της Ιστορίας. Στην περίπτωση αυτή, η εφαρμογή του σεναρίου θα έπρεπε να μεταφερθεί στην Γ΄ Γυμνασίου, καθώς η δεκαετία του 1960 περιλαμβάνεται στην ύλη του σχολικού εγχειριδίου της συγκεκριμένης τάξης. Κάτι τέτοιο θα συνεπαγόταν βέβαια την επέκταση και τον εμπλουτισμό του σεναρίου με περισσότερες δραστηριότητες που θα εμπλέκουν τους μαθητές σε αναζήτηση και οργάνωση στοιχείων σχετικών με την εποχή του 1960 και, πιθανώς, τον περιορισμό των δραστηριοτήτων των σχετικών με τη σημερινή εποχή, ανάλογα βέβαια και με το αν η στόχευση του διαθεματικού σεναρίου θα έκλινε προς τη μεριά των γνώσεων για το παρελθόν ή προς τη μεριά των συγκρίσεων με το παρόν.

Τέλος, το σενάριο θα μπορούσε να εφαρμοστεί και στο Λύκειο με μεγαλύτερη εμβάθυνση στα χαρακτηριστικά των κειμενικών ειδών της εποχής μας και στις διαφορές που παρουσιάζουν από τη δεκαετία του '60.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ένα πρόβλημα που μπορεί να προκύψει κατά την εφαρμογή της συγκεκριμένης διδακτικής πρότασης είναι να γείρει η πλάστιγγα προς τη μεριά των γνώσεων για τα κειμενικά είδη και τις συμβάσεις τους και με αυτόν τον τρόπο να παραμεληθούν οι στόχοι που αφορούν στο ίδιο το λογοτεχνικό κείμενο. Κάτι τέτοιο, βέβαια, εναπόκειται στον εκπαιδευτικό που θα εφαρμόσει το σενάριο και συνδέεται με τη στοχοθεσία που εκείνος θα έχει κατά του.

Επίσης, πιθανές δυσκολίες θα προκύψουν στη συζήτηση αναφορικά με τη λογοτεχνικότητα του συγκεκριμένου κειμένου. Μόνο που εδώ οι ενδεχόμενες αρνητικές αντιδράσεις των παιδιών ή η αδυναμία τους να του αναγνωρίσουν λογοτεχνικότητα πρέπει να τύχουν της κατάλληλης υποδοχής από τον εκπαιδευτικό

και να θεωρηθούν ως απαραίτητο υλικό που θα προωθήσει τη συζήτηση και θα επιτρέψει τόσο τη διερεύνηση όσο και την πιθανή μετακίνηση του ορίζοντα προσδοκιών τους.

Τέλος, ενδέχεται να προκύψει δυσκολία ορισμένων ομάδων να συντάξουν κείμενα που να χαρακτηρίζουν τη σημερινή εποχή. Σε περίπτωση που αυτό αποτελέσει κώλυμα, μπορεί να ζητηθεί από τις ομάδες που δυσκολεύονται να εντοπίσουν αρχικά αυθεντικό υλικό και να το αντιγράψουν στις σελίδες του Wiki.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγελάκος, Κ., Ε. Κατσαρού & Α. Μαγγανά. 2006. *Νεοελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Μητσκοπούλου, Β. 2000. *Κείμενο και κειμενικό είδος*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/discourse/1_2/index.html [9.4.2014]